

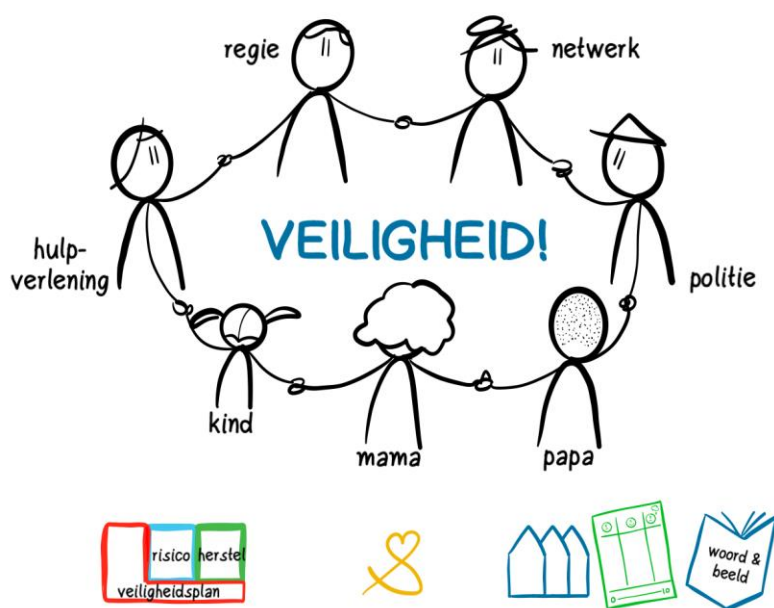

Basis training Signs of Safety Routekaart naar Veiligheid

Reader voor dag 1

Huiswerk voor dag 1, 3 & 4

Routekaart naar Veiligheid

Door Lotte Strik en Marion Henneman

Versie augustus 2024

Inhoud

Hoofddoelstelling en leerdoelen basistraining	2
Oplossingsgericht werken	4
Wat is oplossingsgerichte therapie?	4
Typische relaties vanuit oplossingsgericht perspectief	4
Tips voor het omgaan met de verschillende klant relaties	5
Handige oplossingsgerichte vragen	7
Relatie vragen	7
Draaivragen	8
Detailvragen	9
Schaalvragen	9
Ongerustheidsvragen	10
Vragen bij veiligheid	11
Wondervraag	11
Vragen naar uitzonderingen	11
Huiswerkopdracht EN DAG 1	12
Casus voor als je vooral werkt met jeugd	12
Casus voor als je vooral werkt met volwassenen	12
huiswerkOpdracht 1 Dag 1 bij de casus:	12
HuiswerkOpdracht 2 Dag 1 bij de casus:	13
De Routekaart naar Veiligheid bevat de visie gefasseerd samenwerken aan veiligheid, Beter samepspel en Signs of Safety.	13
wat is gefasseerd samenwerken aan veiligheid?	13
Wat is Beter samenspel?	14
Wat is Signs of Safety?	15
De praktische uitgangspunten van Signs of Safety	16
huiswerkopdracht 3 dag 1	18
huiswerkopdracht 4 Voor dag 3	18
huiswerkopdracht 5 voor dag 4	22

Het is belangrijk te realiseren dat hulpverlening alleen een middel is tot het bereiken van een doel, het biedt geen veiligheid.

Het creëren van veiligheid voor kinderen gebeurt alleen in de dagelijkse zorg en interactie in het familieleven van ouders en kinderen”.

- Andrew Turnell en Susie Essex - Founders Signs of Safety & the Resolutions Approach

HOOFDDOELSTELLING EN LEERDOELEN BASISTRAINING

De Signs of Safety/Routekaart naar Veiligheid naar Veiligheid is een vierdaagse basistraining waarin je intensief kennis maakt met de oplossingsgerichte methode Signs of Safety en de Routekaart naar Veiligheid leert kennen. De Routekaart naar Veiligheid is ingedeeld in de fasen van het gefaseerd werken aan veiligheid en geeft richtlijnen voor acties & tools, wat er behaald moet worden en rollen & verantwoordelijkheden. De Routekaart naar Veiligheid maakt gebruik van 3 processen: de analyse, veiligheidsplanning en het parallel proces. De inhoud en hoe aan veiligheid te werken wordt gebouwd op Signs of Safety en de bouwstenen uit Beter Samenspel. Deze bouwstenen, die in de afgelopen jaren in de praktijk waardevol zijn gebleken, zijn geïntegreerd in de training en in de readers toegevoegd of wel wordt er met een link naar de bouwsteen verwezen.

De hoofddoelstelling van de basistraining is: ‘Aan het eind van de basistraining Signs of Safety heeft de deelnemer voor een casus een analyse gemaakt, gesprekken met ouders, netwerk en kind voorbereid en een eerste netwerkbijeenkomst voorbereid’. Ook kent de deelnemer de verschillende fasen en kan deze in eigen casuïstiek herkennen. Om de hoofddoelstelling van de basistraining te bereiken, behalen deelnemers tijdens de training diverse leerdoelen.

Aan het eind van de basistraining Signs of Safety/Routekaart naar Veiligheid kan de deelnemer:

- Beschrijven wat de Routekaart naar Veiligheid inhoudt.
- Beschrijven wat de Routekaart naar Veiligheid zegt over waar casusregie en eindverantwoordelijkheid over inhoudelijke beslissingen ligt.
- Het verschil tussen het niet professionele en het professionele netwerk benoemen.
- Per fase van de route kaart benoemen wat de rollen en verantwoordelijkheden van de professional, het kind, de ouders en het niet-professionele en professionele netwerk zijn en dit ook met hen bespreekbaar maken.
- Beschrijven wat er als basishouding verwacht wordt en wat onder autoriteit pakken en het tonen van compassie, wordt verstaan.
- In de eigen casus autoriteit pakken en compassie tonen wanneer dit voor de casus nodig is.
- Opsommen wat de praktische uitgangspunten van samenwerken zijn.

- Benoemen welke praktische uitgangspunten van samenwerken voor hem/haar belangrijk zijn.
- Beargumenteren waarom deze praktische uitgangspunten van samenwerken voor hem/haar belangrijk zijn.
- Concreet kunnen benoemen welke informatie belangrijk is om te delen in de samenwerking met andere professionals en hoe ze parallel aan de werkwijze met professionals kunnen samenwerken, ook op moeilijke momenten
- Beschrijven wat oplossingsgericht werken en oplossingsgerichte vragen stellen inhoudt.
- Opsommen welke oplossingsgerichte gesprekstechnieken ingezet kunnen worden.
- Een samenwerkingsrelatie met het kind/de kwetsbare volwassene, het huishouden en het netwerk opbouwen door oplossingsgerichte vragen te stellen én door oplossingsgerichte gesprekstechnieken toe te passen.
- Onveiligheid in complexe huishoudenssystemen met het kind/de kwetsbare volwassene, het huishouden en het sociale en professionele netwerk bespreken.
- Met behulp van verschillende hulpmiddelen analyseren wat de gevaren omtrent de veiligheid van het kind zijn, analyseren wat goed gaat in het creëren van een veilige omgeving voor het kind én analyseren wat er verandert moet worden om de huidige omgeving van het kind/de kwetsbare volwassene te verbeteren en het geweld te stoppen.
- Beschrijven wat de verschillende hulpmiddelen (de 3 kolommen, de 3 huizen, het veilige huis, genogram, de tijdlijn en de veiligheidscirkels) inhouden en toepassen in eigen casus.
- Verschillende bouwstenen kunnen benoemen en enkele toegepast in een casus.
- Beschrijven wat er onder schaalvragen/veiligheidsdoelen/haalbare eindsituatie wordt verstaan;
- In samenwerking met het kind/kwetsbare volwassene en de ouders/familie schaalvragen/veiligheidsdoelen in de eigen casus formuleren.
- Beschrijven wat huishoudenspatronen zijn en hoe deze de veiligheid en het welzijn van het huishouden beïnvloeden.
- Beschrijven wat een netwerkberaad is, wie aanwezig zijn bij een netwerkberaad en wat het resultaat van het netwerkberaad is.
- Weten hoe een netwerkberaad voor te bereiden en te organiseren.
- Weten welke vragen te stellen om in samenwerking met het kind/kwetsbare volwassene, de ouders en het netwerk te komen tot afspraken die de huidige (opvoed)situatie van het kind/kwetsbare volwassene veilig maakt en verbetert.
- Beschrijven waar een veiligheidsplan aan moet voldoen.
- Opsommen welke elementen in een veiligheidsplan terug dienen te komen.
- Uitleggen wanneer een veiligheidsplan wel en niet effectief is.
- Weten welke vragen te stellen om in samenwerking met het kind/kwetsbare volwassene, de ouders en het netwerk de eerste versie van het veiligheidsplan op te stellen.

Oplossingsgericht werken

Oplossingsgerichte werken is de basis waarop samengewerkt wordt in de Routekaart naar Veiligheid. Het 3e proces zoals in de Routekaart naar Veiligheid omschreven: het parallelle proces zal steeds ook vanuit oplossingsgericht werken zijn. Wat houdt het eigenlijk in?

WAT IS OPLOSSINGSGERICHTE THERAPIE?

Oplossingsgerichte therapie is ontwikkeld door De Shazer, Berg en collega's van het Brief Family Therapy Center in de Verenigde Staten.

De oplossingsgerichte therapie is een manier van werken die gericht is op het versterken van de autonomie van cliënten, waarbij de aandacht vooral uitgaat naar de oplossing in plaats van naar het probleem (Bakker & Bannink, 2008). De hulpverlener stimuleert een cliënt om zich een toekomst voor te stellen waarin het probleem zich oplost (Quick & Gizzo, 2007).

Het uitgangspunt is dat het niet altijd nodig is om inzicht te hebben in het ontstaan van problemen om deze te kunnen oplossen. De nadruk van de behandeling ligt daarom op het vinden van oplossingen. De cliënt wordt gezien als expert. Voor de hulpverlener is het referentiekader van de cliënt bepalend voor de manier waarop oplossingen worden vormgegeven. De hulpverlener neemt een houding van niet-weten aan zodat de expert-rol van de cliënt tot uitdrukking komt. Een ander aspect van de houding van de hulpverlener is leading from one step behind. Dat betekent dat de hulpverlener figuurlijk gesproken achter de cliënt staat. Door oplossingsgerichte vragen te stellen kijkt hij over de schouder van de cliënt mee en nodigt hij de cliënt uit om zijn doel te bepalen en de mogelijke oplossingen zo breed mogelijk te verkennen (Bakker & Bannink, 2008; Cauffman, 2007). Over het algemeen duurt oplossingsgerichte therapie kort, hoewel het aantal sessies niet vaststaat.

TYPISCHE RELATIES VANUIT OPLOSSINGSGERICHT PERSPECTIEF

DE KLANT	DE KLAGER	DE BEZOEKER
<ul style="list-style-type: none"> • onderkent dat hij een probleem heeft • is bereid zich in te spannen om tot een oplossing te komen • heeft vaak al pogingen daartoe ondernomen • neemt volledige verantwoordelijkheid 	<ul style="list-style-type: none"> • onderkent dat er een probleem is en kan het omschrijven. • onderschrijft het belang een oplossing te vinden • ziet niet dat hij zelf een deel uit maakt van de oplossing • de omgeving moet veranderen 	<ul style="list-style-type: none"> • ziet het probleem niet • vind dat anderen een probleem hebben, niet zij • wil om die reden geen deel uitmaken van de oplossing • is bereid zijn visie op de situatie te geven met de bedoeling dat de ander de situatie oplost.

<ul style="list-style-type: none"> • weet dat hij deel uitmaakt van de oplossing en werkt daar “vrijwillig” aan mee. 	<ul style="list-style-type: none"> • ziet voor zichzelf geen rol weggelegd • blijft praten in termen van problemen i.p.v. oplossingen 	<ul style="list-style-type: none"> • zegt dat de situatie niet optimaal is maar dat ligt aan mensen die hem verkeerd begrijpen, ligt niet aan hem.
---	---	---

TIPS VOOR HET OMGAAN MET DE VERSCHILLENDE KLANT RELATIES

Tips in het omgaan met klagers

De cliënt is nog niet toe aan om zichzelf als onderdeel van de oplossing te zien. Bedank de cliënt voor de belangrijke informatie, heb oor voor verdriet en geef waardering dat hij het allemaal volgehouden heeft, ondanks alles. Geef complimenten met de pogingen om hulp te zoeken. Zoek naar gebieden waar de cliënt zelf aangeeft stappen te willen zetten om de problemen op te lossen.

Oplossingsgerichte vragen voor de klager:

- Wanneer is het probleem er niet of minder?
- Op welke momenten kunt u ervoor zorgen dat uw kinderen wel veilig zijn?
- Wanneer is het probleem (even) geen probleem?
- Hoe houdt u het vol?
- Hoe overleeft u deze lastige situatie?
- Wat wilt u zo houden en hoeft niet te worden opgelost?
- Wat mag er beslist niet veranderen?
- Waaraan hebt u zich vastgehouden en wordt het nu tijd om los te laten?
- Op welke gebieden rondom de opvoeding van uw kinderen wilt u de meeste verandering zien?
- Wat hebt u wel eens overwogen, maar tot nu toe nog niet geprobeerd?
- Hoe lukt het u om stabiel op dat cijfer te blijven (schaalvragen)?
- Hoe slaagt u erin om met alles wat u hebt meegemaakt?
- Wat heeft u er tot nu toe doorheen geholpen?
- Zou het erger kunnen zijn dan het is? Hoe komt het dat het niet erger is?
- Stel dat u *we/* iets zou willen veranderen, wat zou dat dan kunnen zijn?
- Stel dat de ander verandert in de richting die u wilt, wat gaat u dan anders doen?
- Stel dat de ander niet verandert, wat gaat u dan doen?
- Stel dat de ander de dingen doet die u graag wilt dat hij doet, wat zou die ander dan zeggen over hoe u met hem omgaat? Wat wilt u minimaal bereiken?
- Hoe kan ik het beste met u samenwerken?
- Wat moet ik vooral niet doen & wat juist wel in vergelijking met andere professionals?
- Welk verschil zou het voor u maken als de ander (bijv. de ex-partner, bij scheiding) in de door u gewenste richting verandert?
- Wat zou er dan anders zijn tussen u beiden? En hoe zou u dat kunnen helpen?

- Stel dat u beiden een gezamenlijk doel zou hebben, wat zou dat dan kunnen zijn?
- Bij het antwoord: ik weet het niet, is het goed te vragen: Stel dat u het wel zou weten, wat zou u dan zeggen?
- Hoe schat u de kansen in om tot een oplossing te komen (schaalvraag)?
- Stel dat de ander u zou bieden wat u nodig heeft (om bijv. weer een goede relatie te krijgen), wat zou u dan anders doen?
- U hebt heel veel verteld over wat u niet wilt, wat zou u wel willen?
- Wat wilt u voor het probleem in de plaats?

Vier strategieën als de cliënt het probleem bij de ander legt:

1. “Ik zou willen dat ik u daarbij (de ander veranderen) kon helpen, maar ik kan niet toveren. Ik denk niet dat er iemand bestaat die iemand anders kan veranderen. Hoe kan ik u op een andere manier helpen?”
2. Het onderzoeken van de toekomst als de ander niet verandert: en wat wilt u nu gaan doen?
3. Het onderzoeken van de toekomst als de ander wel verandert: “Stel dat de ander zou veranderen in de door u gewenste richting, wat zou u dan anders doen”. Wanneer zijn er al momenten waarop dit al gebeurt? En wanneer dat gebeurt, wat doet die ander dan anders? Wat voor verschil maakt dat voor u?
4. Het uitzoeken van de intentie of het doel achter de voorgestelde en uitgetoetste oplossingen: wat wilt u uiteindelijk samen bereiken? Wat zal er bij u veranderd zijn als de ander zijn probleem eenmaal heeft opgelost? Hoe weet u dat hij dat zelf moet doen en dat u niet verantwoordelijk bent? Hoe lukt het u de verantwoordelijkheid bij de ander te laten, ook al kost u dat misschien moeite

Tip voor het omgaan met ‘bezoekers’

- Toon begrip voor de situatie van de cliënt, ga zoveel mogelijk mee in de opvatting die de cliënt zelf heeft en help hem om te accepteren dat er een probleem is, het probleem duidelijk te krijgen en een mogelijke oplossing te vinden.
- Sluit aan bij de beleving van de cliënt en geef erkenning dat de cliënt een goede reden moet hebben om in deze situatie te zitten (bijv. tegen ieders advies in bij de partner te blijven) en concentreer je op wat de cliënt kan doen om te veranderen, zo voelt de cliënt zich niet afgewezen en wordt gewezen op zijn goede bedoelingen en sterke punten.

Oplossingsgerichte vragen voor de ‘bezoekers’ (gestuurde cliënten)

- Van wie was het idee om hier te komen?
- Wat is uw idee over wat we hier vandaag bespreken?
- Wat denkt degene die deze raadmelding heeft gedaan dat u anders zou moeten doen?
- Wat zou de melder zeggen dat u minimaal anders moet doen?
- Bent u het eens met de zorgen die de melder (bijv. BJZ) zich over u maakt? Wat denkt de melder (bijv. BJZ) dat u hier zult moeten doen en wat er moet veranderen?

- Wat moet u doen om de melder en de Raad te overtuigen dat er geen maatregel nodig is? Is dat iets wat u zou kunnen of willen doen? Hoe zou u zichzelf kunnen motiveren dat te doen?
- Wat kunt u zelf doen om te zorgen dat je moeder de kindbescherming niet meer belt en u met rust gelaten wordt?
- Wat zou u zelf zeggen dat u minimaal anders kunt? Wanneer was de laatste keer dat u dat deed? Als u zou besluiten dat weer te doen, wat zou dan de eerste kleine stap zijn die u zou zetten?
- Op welke manier zou uw leven veranderen als u het voor het zeggen zou hebben?
- Als u eens zou doen alsof er een wonder gebeurd was, wat zou dan het eerste stapje zijn dat u zou zetten?
- Hoe zult u merken dat u genoeg gedaan heeft?
- Wat zou er gebeuren in uw leven dat nu niet gebeurt?
- Stel dat u wel een doel had, welk doel zou dat dan kunnen zijn?
- Hoe hoopt u dat ik u kan helpen met dit probleem?
- U moet wel een goede reden hebben, vertelt u eens?
- Wat gebeurt er als deze gesprekken niet verder zouden gaan?
- Hebt u naast alle redenen waarom u het niet wilt, ook nog misschien één gedachte waarom wel, hoe het wel kan werken of iets kan oplossen?
- Wat zou er op de agenda moeten komen om in ieder geval nog te kunnen zeggen: daar heb ik wat aan?
- Hoe zou u weten dat het toch een goed idee is geweest dat u hier vandaag bent?
- U zegt: die dingen heb ik niet in de hand. Waar kunt u nog wel invloed op uitoefenen?
- Wat gebeurt er als u niets doet?

HANDIGE OPLOSSINGSGERICHTE VRAGEN

RELATIE VRAGEN

Een relatie vraag is een verdiepvraag gericht op het verhelderen van de context, gericht op de onderlinge relatie. Waarbij je de ander vraagt zich te verplaatsen in een derde persoon.

Soorten relatievragen:

1. Gedragmatige vragen
“Als ik je zoon zou vragen wie kan voorkomen dat hij zo boos wordt dat hij begint te slaan, wat zou hij dan zeggen?”. “Wat zou hij zeggen dat diegene doet?”.
2. Introspectieve vragen, vragen naar gevoelens en gedachten (gebruik je als SofS-er om motivatie-partnerschap te bevorderen).
“Hoe voelt je dochter zich als jij met je partner ruzie hebt?”.
3. Verschil vragen: richten zich op het verschil in gedrag (te gebruiken om kwaliteit van het netwerk te checken).
“Wat merkt je moeder het eerst als het met jouw huishouden niet goed gaat?”

4. Rangorde vragen brengen een volgorde aan in bepaald gedrag of interactie:
“Wie in jullie omgeving merkt het als eerste als je dochter weg is gelopen”
5. Toekomstvragen
“Wie zal wat zien als de zorgen weg zijn?”
6. Veronderstellingsvragen gericht op het verleden, heden en de toekomst.
“Als je ouders 5 jaar geleden gescheiden zouden zijn, hoe zou jullie leven er dan nu uitzien?”

DRAAIVRAGEN

Draaivragen ofwel het Engelse “EARS” model is ontwikkeld om doorvragen te stimuleren en te voorkomen dat men een mening gaat vormen op basis van algemene informatie. Een valkuil is om van een algemene ontlokkende eerste vraag (Elicit) direct door te gaan naar een betekenisvraag (Reflect.) Dit verhoogt het risico op oordeelsvorming. Door de “Amplify” stap vraag je door naar details en concretisering.

	ZORGEN (HUIS VAN DE...)	KRACHTEN (HUIS VAN DE GOEDE DINGEN)	DOELEN (HUIS VAN DE DROMEN)
ELICIT ontlokken, eerste vraag	Wat is je grootste angst?	Wat gaat hier goed? Welke momenten vindt ... het leukst?	Wat moet gebeuren om ervoor te zorgen dat ... veilig is?
AMPLIFY uitbreiden, concreet, details, wat zou je zien?	Hoe zou dat eruitzien? Wanneer kan dat gebeuren?	Wanneer was dat? Hoe vaak? Hoe hielp de buurvrouw? Hoe deed ... dit?	Hoe ziet dat eruit? Wie doet wat?
REFLECT overdenken, betekenis START OVER (opnieuw bovenaan beginnen)	Hoe zou dat de veiligheid van ... schaden?	Welke van de krachten is het meest helpend voor dit probleem?	Hoe zou dat bijdragen aan de veiligheid?

Om de focus van je vragen helder te houden kan onderstaand overzicht helpend zijn:

Probleemoplossend	Oplossingsgericht
Verleden gericht	Toekomst gericht
Wijst de ander op mogelijke oplossingen en geeft advies	Accepteert de eigen opvatting van de ander en stelt hier vragen over
Overtuigt de ander om de aangeboden oplossing uit te proberen	Laat zich overtuigen door de ander door te vragen. Hoe denk je dat dit zou helpen
Er zijn grote veranderingen nodig	Een kleine verandering helpt de oplossing dichterbij te komen
Het probleem speelt voortdurend, overheerst	Het probleem is er niet 24 uur per dag (uitzonderingen)
Inzicht is noodzakelijk voor verandering	Inzicht komt tijdens of na de verandering
Diagnosticeer de oorzaak	Onderzoek wanneer, hoe het goed. Uitzondering is deel van de oplossing

DETAILVRAGEN

Vragen over zorgen, krachten en wensen om gedetailleerd feitelijk gedrag duidelijk te krijgen.

- Wanneer?
- Waar?
- Hoe?
- Wie was erbij?
- Hoe vaak?
- Wat?

Detailvragen zijn van groot belang in casussen waar zorgen zijn over de veiligheid. Of iets gevaarlijk of juist veilig is hangt af van gedetailleerder feiten. Hoe gedetailleerder de antwoorden zijn, hoe concreter de uitzonderingen op het gevaar zijn. Hoe meer feiten we kennen over deze uitzonderingen en hoe die tot stand komen, des te makkelijker kunnen we ze gebruiken om het gevaar te verminderen.

SCHAALVRAGEN

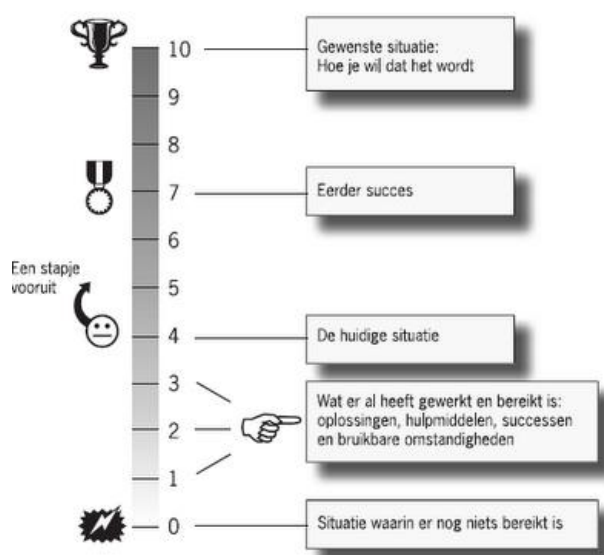
Schaalvragen nodigen cliënten uit om hun observaties, impressies en voorspellingen op een schaal van 0 tot 10 te zetten.

Wees zo specifiek mogelijk in het beschrijven van de 0 en de 10.

Wanneer de cliënt een cijfer heeft gegeven, vraag wat maakt dat het een ... is (wat is er al wel?)

Vraag ook wat er nodig is om een hoger cijfer te halen. Begin met kleine stapjes. Wat is er nodig om het cijfer van een 5 naar een 5.1 te krijgen?

- o Op een schaal van 0-10, waarbij 0 is dat je je telkens zorgen maakt en nooit weet of papa en mama boos worden en misschien wel gaan slaan, en 10 is dat je je geen zorgen maakt omdat je weet dat als mama of papa wel eens boos worden, er niets naars gebeurt en er anderen zijn die helpen, wat voor cijfer geef je?
- o Op een schaal van 0 -10, waar de 10 betekent dat je tevreden bent over hoe je met deze vader praat, hoe hij door jouw vragen zoekt naar oplossingen en na denkt over wat er nodig is voor zijn kind, ook al is hij het niet eens met jouw zorgen, en de 0 is dat je het gevoel hebt dat wat je ook zegt of vraagt je niet binnen komt, vader allerlei dingen zegt om jou te bewijzen dat het niet zo is en je niet in contact met hem komt, waar sta je op de schaal?
- o Wat maakt het een 4 en geen 0, wat zit er in dat cijfer?
- o Is het wel eens een hoger cijfer geweest? Wat was er toen anders?
- o Wat zou er moeten gebeuren wil het een beetje beter gaan?
- o Wat zouden mama of papa schalen?

ONGERUSTHEIDSVRAGEN

Skillfull use of authority (vaardig gebruik maken van je gezag).

Sta stil bij dat wat de ouders/familie zeggen en door welke antwoorden je meer of minder zorgen gaat maken, vraag het ook aan ouders/familie.

- o Ik hoor u zeggen dat er volgens u niets aan de hand is en dat u niet begrijpt waarom u een gesprek met mij heeft. Op het moment dat u dat zegt denkt u dan ga ik me meer of minder zorgen maken?

VRAGEN BIJ VEILIGHEID

- o Wat denkt u dat er moet gebeuren wil de politie geen zorg-meldingen meer doen over uw kinderen?
- o Wat zal de hulpverlening van u willen zien zodat ze zich minder zorgen gaan maken en het veilig genoeg vinden? Wat nog meer.... en wat nog meer?

WONDERVRAAG

Het gebruik van de wondervraag laat cliënten naar de toekomst kijken. Het geeft hun weer hoop. Ze denken na over hoe hun leven eruitziet als (een deel van) de problemen zijn opgelost. Wat is het eerste kleine teken van verandering? Het geeft hun hoop dat kleine veranderingen waardevol zijn. De kracht van de vraag is dat je je focust op de oplossing van het probleem en niet op het probleem zelf.

Van belang bij de wondervraag is hem inleiden met:

ik ga vragen stellen waar wat fantasie voor nodig is, ben je daarvoor in? Vervolgens is het van belang dat je een "ja reeks" creëert. Bijvoorbeeld: we zijn hier nu in deze ruimte.... Hierna ga je naar huis, toch? En dan eet je wat? En vanavond ga je uiteindelijk slapen.... Hiermee zorg je ervoor dat de cliënt toegankelijker wordt voor je vervolgvraag.

De vraag die je daarna bijvoorbeeld kan stellen (in verschillende variaties) is: Stel je zit met een probleem, je loopt daarover te tobben. Het houdt je de hele dag bezig tot je 's avonds in bed ligt en in slaap valt. Zonder dat je het door hebt, gebeurt er 's nachts een wonder!

Alleen je hebt geslapen en hebt niet meegekregen dat het wonder heeft plaatsgevonden. Als je 's ochtends wakker wordt, wat zullen de eerste dingen zijn waaraan je merkt dat het wonder heeft plaatsgevonden?

Van belang hierbij is steeds terugkomen op: je sliep dus je wist niet dat het wonder plaats vond: hoe merk je het? Wanneer cliënten vertellen over hoe ze zich anders voelen, kun je vragen naar wat ze anders doen. Vertelt men veel over wat men doet, dan vraag je naar gevoel, om zo een concreet beeld te krijgen. Wanneer mensen antwoorden geven zoals: dan zou mijn man...., mijn moeder....(niet meer zo zeuren), vraag dan door: en wat zou je anders doen wanneer je moeder niet meer zo zou zeuren?

VRAGEN NAAR UITZONDERINGEN

Vragen om de momenten dat het al lukte of een beetje beter ging.

- o Kun je mij vertellen over de keren dat moeder iets deed om ervoor te zorgen dat Alice veilig was, ook al was er erge ruzie? Wat deed vader toen? Hoe zorgde ze er voor dat Alice toch veilig was?
- o Was er wel eens een keer dat je heel erg boos had kunnen worden maar dat niet gebeurde? Hoe ging dat toen?
- o U vertelde mij net dat u niet meer slaat, kunt u mij vertellen hoe u dat gelukt is? Wat is er nu anders?
- o Wanneer had u voor het laatst het gevoel dat u genoeg energie had om uit bed te komen en voor uw kinderen te zorgen? Hoe ging dat toen? Wat hielp het meeste om uit bed te komen?
- o En wat nog meer... en wat nog meer...

HUISWERKOPDRACHTEN DAG 1

Dit zijn 3 opdrachten, 2 staan hieronder en de 3e staat verderop onder het stuk over Signs of Safety in dit document.

CASUS VOOR ALS JE VOORAL WERKT MET JEUGD

Vader & moeder, Leon 13 jaar, en Sanne van 11 jaar.

Moeder maakt afspraak omdat de buurvrouw gezegd heeft dat ze nu echt iets moet doen. Moeder is door vader geslagen en op straat gezet, vader wilde haar niet meer binnenlaten. Moeder heeft een tijdje buiten voor de deur staan huilen

Door bemiddeling van de buurvrouw is moeder binnen gelaten en is oma gekomen om te helpen.

Moeder vertelt dat de buurvrouw heeft gezegd dat ze het huishouden niet meer aan kan en dat de kinderen bang zijn. De politie is ook langs geweest .

Vader is vrachtwagenchauffeur en moeder ligt soms de hele dag op bed. Leon gaat vaak niet naar school. Sanne durft niet veel te zeggen, allebei de kinderen maken zich zorgen om moeder

CASUS VOOR ALS JE VOORAL WERKT MET VOLWASSENEN

Henk is een 45-jarige man. Henk heeft moeite met uit bed komen, zich aan te kleden en naar werk te gaan, om deze reden meldt Henk zich regelmatig ziek. Hierdoor is hij sinds kort zijn baan kwijtgeraakt.

Henk zit op dit moment thuis. Het lukt Henk niet om te solliciteren. Daarnaast lukt het Henk niet om zich te houden aan de voorwaarden van de bijstandsuitkering; de uitkering van Henk is om deze reden stopgezet. De schulden van Henk lopen op en hierdoor zorgt hij minder goed voor zichzelf. Zijn huis is vervuild en Henk ligt vooral op bed. Hij komt bijna zijn bed niet uit. Zijn kinderen maken zich erg veel zorgen om Henk, maar Henk houdt het contact met zijn kinderen af, omdat hij niet wil dat zijn kinderen zich zorgen maken. Ook zijn vriendin is bezorgd. Echter steeds als zij naar hem toe gaat, loopt de spanning tussen hen op, ze schreeuwen tegen elkaar en de laatste keer gooide Henk een glas tegen haar hoofd. Henk's dochter hoorde hier van en heeft het incident gemeld bij Veilig Thuis.

HUISWERKOPDRACHT 1 DAG 1 BIJ DE CASUS:

Maak deze opdracht eerst af voordat je aan opdracht 2 begint.

In de theorie werden onder andere de volgende soorten vragen benoemd:

- o Uitzonderingsvragen
- o Wondervragen (of de verkorte variant: stel dat... vragen)
- o Vragen naar (on)veiligheid
- o Ongerustheidsvragen
- o Schaalvragen
- o Relatievragen
- o Detail vragen

Bedenk minstens 2 vragen per bovengenoemde soort vraag voor die je aan dit huishouden en netwerk zou stellen als jij de hulpverlener in dit huishouden was.

Houd er rekening mee dat je nooit veel tijd hebt en je wilt dus in korte tijd zo snel mogelijk zicht hebben op het gevaar en de veiligheid van Leon en Sanne.

HUISWERKOPDRACHT 2 DAG 1 BIJ DE CASUS:

Reflectie op vragen. Om zo snel mogelijk zicht te krijgen op de veiligheid gebruiken we Signs of Safety vragen.

Signs of Safety vragen zijn geen standaardvragen zoals jeugdwerkers deze vragen. “Hoe gaat het met je?” Of “wat gebeurde er die dag dat er problemen waren?”

Signs of Safety vragen zijn vragen die specifiek naar zorgen en krachten vragen, zo lang mogelijk op een neutrale manier. Degene die de vragen stelt is zich dus bewust van waar hij naar vraagt. Bijvoorbeeld vragen naar de krachten: “wat ging er deze week goed?” Of vragen naar de zorgen: “Wat was voor jouw kind het moeilijkste moment deze week denk je?”. Vaak worden vragen gesteld met prioritering erin: “best” “ergst” “laatste”. Pas wanneer er veel informatie is over zowel positieve als negatieve gebeurtenissen stapt men over op beoordeling.

Signs of Safety vragen zijn gericht op gedrag en acties; FEITEN.

Wanneer je vanuit Signs of Safety vragen stelt weet je wanneer je naar zorgen en wanneer je naar krachten vraagt en zijn je vragen zo dat de antwoorden ook over zorgen of krachten gaan.

Om snel informatie te krijgen over veiligheid en gevaar van de kinderen is het handig wanneer elke vraag vraagt naar veiligheid of gevaar van de KINDEREN.

Huiswerkopdracht 2 dag 1 bij de casus

Kijk opnieuw naar jouw vragen waar is het je al goed gelukt om echt naar feiten te vragen en de kinderen in je vraag te betrekken? Waar zijn je vragen nog zo open dat je de ander de sfeer in het gesprek laat sturen? Welke aanpassingen kun je maken om je vragen nog beter gefocust te maken?

De vragen die je gemaakt hebt zullen als inspiratie dienen tijdens het uitvragen van de casussen op de trainingsdagen!

DE ROUTEKAART NAAR VEILIGHEID BEVAT DE VISIE GEFASSEERD SAMENWERKEN AAN VEILIGHEID, BETER SAMEPSEL EN SIGNS OF SAFETY.

WAT IS GEFASSEERD SAMENWERKEN AAN VEILIGHEID?

De visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid beschrijft een aanpak in drie stappen:

Als eerste de fase directe veiligheid, die natuurlijk het hele proces onderliggend blijft doorlopen. We werken aan directe veiligheid met een veiligheidsbeoordeling, veiligheidsvoorwaarden en een eerste opzet van het veiligheidsplan. Door bijvoorbeeld vroegtijdige afstemming van veiligheidsmaatregelen

lopen interventies naast elkaar en in aanvulling op elkaar, in plaats van na elkaar. De kans op bijdrage aan herstel van de veiligheid neemt hierdoor toe.

Voortwerkend aan het veiligheidsplan wordt er gekeken naar hoe de risicofactoren voor herhaling van geweld en onveiligheid aan gepakt kunnen worden, de risicogestuurde fase.

Aansluitend en regelmatig gebeurt dit ook al gedurende de tweede fase wordt er goed gekeken hoe de veiligheid verder gestabiliseerd kan worden door het bieden van ondersteuning of behandeling voor heling en herstel. Dit is de herstelfase. Het veiligheidsplan uit de eerste fase loopt in de twee alle fasen door, wordt uitgebreid, gecheckt en blijft de rode draad.

Professionals die het huishouden al kennen, zijn de aangewezen personen om samen met ouders, kinderen en hun netwerk de meest onveilige situaties te benoemen. Indien de wijkpolitie betrokken is, of de partners uit de strafrecht- en of jeugdbeschermingsketen dan is het essentieel om deze te betrekken bij het in kaart brengen van alle bekende onveilige situaties.

Het daadwerkelijk werken volgens de visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid vraagt inspanning op zowel bestuurlijk, management als uitvoerend niveau. (Bron: <https://vng.nl/sites/default/files/2021-01/20210125-visie-gefaseerd-samenwerken-aan-veiligheid-def.pdf>)

WAT IS BETER SAMENSPEL?

“Kinderen duurzaam veilig laten opgroeien én de hoogste kwaliteit bieden voor kinderen die hierin gevaar lopen”. Met deze ambitie startte in 2017 het programma Beter samenspel voor veilig opgroeien. Het doel van het programma is het, over de grenzen van de betrokken organisaties heen, breed aantoonbaar realiseren van een bestendig parallel en afgestemd samenwerkingsproces. Blijvend effect wordt gerealiseerd door het werken vanuit één hulpverleningslijn, gebaseerd op gedeelde waarden, principes en normen en een samenhangende en duidelijke rol- en taakverdeling. De professionals van het Lokale Team blijven zolang er zorg nodig is in het huishouden. Deze professionals gaan voorafgaand, tijdens en na de maatregel samenwerken met professionals van de GI's voor het gedwongen kader. Hiermee zorgen we ervoor dat:

- o Inzet van zware jeugdhulp wordt voorkomen doordat door eerdere inzet van de GI-expertise escalaties worden voorkomen;
- o Dat door de blijvende betrokkenheid van de Lokale Teams jeugdbeschermingsmaatregelen eerder kunnen worden afgesloten omdat continuïteit geboden wordt door het Lokale Team;
- o Het hele huishouden in beeld blijft bij het Lokale Team, inclusief de betrokken jongere of het kind.

De professionals van het Lokale Team en de GI werken eerder intensief samen in die huishoudens waar sprake is van onveiligheid. Binnen Beter Samenspel is een gezamenlijke werkwijze ontwikkeld waarbij direct bescherming wordt geboden aan het kind dat op dat moment acuut in gevaar is. Als deze acute veiligheid is gewaarborgd werken de professionals samen verder om duurzame veiligheid en stabiliteit in het huishouden te realiseren. Door deze inzet wordt toegewerkt naar blijvende structurele veiligheid in het huishouden. (Bron:

<https://www.jeugdhulphaaglanden.nl/samenwerken/bouwstenen+beter+samenspel/documenten+bouwstenen+beter+samenspel/handlerdownloadfiles.ashx?idnv=2465394>)

Beter Samenspel heeft verschillende bouwstenen ontwikkeld die hulpverleners ondersteunen en inspireren in het werken met casussen waar onveiligheid speelt. Deze bouwstenen zijn ook te vinden: <https://www.meldcodehaaglanden.nl/media/1205/bouwstenen-beter-samenspel-mei-2023.pdf> In de reader zul je de link vinden die verwijzen naar de bouwstenen die in de training worden gebruikt of die interessant zijn als naslagwerk.

WAT IS SIGNS OF SAFETY?

Signs of Safety is een vragende, oplossingsgerichte en systeemgerichte benadering die door Andrew Turnell en Steve Edwards in de jaren 90 in Australië is ontwikkeld met medewerking van ruim 150 hulpverleners uit de jeugdhulpverlening en kinderbescherming. Zij wilden werken aan een constructieve samenwerkingsrelatie met de cliënt waarin de veiligheid van de kinderen centraal stond.

Inmiddels wordt de benadering in delen van West Australië, Amerika, Canada, Engeland, Ierland, Schotland, Zweden, Denemarken, Duitsland, België, Nederland, Nieuw-Zeeland, Cambodja en Japan toegepast.

Signs of Safety is een benadering die vooral practice based ontwikkeld is en nog steeds verder ontwikkeld wordt en gedeeld wordt met de uitvoerders van de hier boven genoemde landen.

De laatste jaren (na 2015) is naast de doorontwikkeling van de werkwijze, de ontwikkeling er met name op gericht om gehele systemen in beweging te krijgen. Een benadering werkt alleen als deze in gehele organisaties toegepast wordt en wanneer systemen zoals de algemene werkwijze, registratiesystemen en managementstijlen erop aangepast worden. Signs of Safety echt toepassen (en niet alleen enkele van de tools) vraagt moed, bereidheid te leren, focus op wat werkt en elkaar continue bevragen. Hiervoor is een steunende en lerende omgeving nodig. Internationaal zijn er meer dan 50 trainers en consultants opgeleid die deze gehele implementatie kunnen ondersteunen. Parallel aan het werken met huishoudens, bouwen zij samenwerkingsrelaties op met organisaties om samen tot de beste oplossingen en ideeën te komen, zodat hulpverleners optimaal hun werk kunnen doen (zie voor licentie houdende trainers en consultants www.signsofsafety.net).

De benadering biedt een proces om te komen tot een balans van zorgen en krachten in de situatie van het kind. Op basis van deze balans wordt een analyse en beoordeling gemaakt over de mate van veiligheid voor het kind/de kwetsbare volwassene en een veiligheidsplan ontwikkeld en uitgevoerd samen met de familie en het netwerk. Het veiligheidsplan is een plan waarin staat wat er moet gebeuren om een veilige situatie voor het kind/de kwetsbare volwassene te realiseren en het geweld te laten stoppen. Alle betrokkenen committeren zich aan dit veiligheidsplan, dat altijd gaat over veiligheid in het dagelijks leven. In het traject dat volgt, wordt structureel getoetst of het alle mensen lukt om de afgesproken acties voor de veiligheid ook daadwerkelijk na te komen. Om veiligheid te laten voortduren wordt er goed gekeken

naar wat er nodig is om het veilig te laten blijven (risico's en patronen). We kijken hoe de familie het vol kan houden en wat er nodig is om te herstellen en helen.

Signs of Safety is er vanaf het eerste contact met het huishouden op gericht om een veilige thuissituatie voor kinderen/kwetsbare volwassene te creëren en gaat uit van *zes onderliggende praktijkelementen*:

1. Begrijp de opstelling van ieder lid van het huishouden, kijk systemisch.
2. Zoek naar uitzonderingen op de mishandeling.
3. Ga na wat de sterke punten en hulpbronnen van het huishouden zijn.
4. Concentreer je op de doelen.
5. Meet minimaal veiligheid en vooruitgang.
6. Beoordeel de bereidheid, het vertrouwen en het vermogen.

De wijze waarop we over het huishouden denken, bepaalt hoe we reageren. De respectvolle houding van de hulpverlener met compassie voor de geschiedenis van het huishouden is een cruciaal element om met succes te streven naar partnerschap met de cliënt. Dit betekent echter niet dat je een naïeve houding aanneemt; het vergt het doordenken van wat er aan de hand is en het stellen van gedetailleerde vragen. De openheid en eerlijkheid daarover maakt dat huishoudens zich ondanks de heftigheid van de situatie gerespecteerd voelen.

Signs of Safety biedt een denk- en werkwijze die het mogelijk maakt om scherp te letten op gevaar en letsel en tegelijkertijd ook een context waarin de hulpverlener open staat en respect heeft voor de leden van het huishouden, en hen benadert als potentiële partners in het creëren van veiligheid. Dit wordt versterkt door de focus te leggen op wat werkt en wat al voor (een beetje) veiligheid zorgt, zodat deze bestaande veiligheid als bodem gebruikt kan worden voor de te bereiken veiligheid en welbevinden.

DE PRAKTISCHE UITGANGSPUNTEN VAN SIGNS OF SAFETY

Uitgangspunten voor het opbouwen van partnerschap en een samenwerkingsrelatie met de cliënt:

1. Respecteer de cliënt als iemand die het waard is om mee te werken
Als je uitgaat van het standpunt dat het huishouden het vermogen heeft om te veranderen, kan dat het gevoel geven dat er hoop is en er mogelijkheden zijn. Sta zoveel mogelijk open voor de leden van het huishouden en benader hen als potentiële partners in het creëren van veiligheid.
2. Werk samen met de persoon, niet met de mishandeling
Hulpverleners kunnen een relatie met de leden van een huishouden opbouwen met respect voor de cliënt zonder het misbruik op enige wijze te vergoelijken. Luister naar en reageer op het verhaal van de ander. Gun het huishouden keuzemogelijkheden en kansen om jou iets bij te brengen. Ga na wat ze willen. De hulpverlener moet openhartig en eerlijk zijn, met name in het onderzoek. Behandel cliënten als individuele personen met begrip en compassie voor hun geschiedenis.
3. Besef dat samenwerking ook mogelijk is wanneer er sprake is van dwang
Hulpverleners zullen bijna altijd een zekere mate van dwang moeten gebruiken en moeten vaak hun wettelijke gezag uitoefenen om situaties te voorkomen waarin gevaar aanwezig blijft, maar dit mag

hen er niet van weerhouden om te streven naar een partnerschap met de ouders/het huishouden. Dwang en samenwerking naast elkaar kunnen bestaan door helderheid, eerlijkheid en respect voor de situatie waarin de familie zich bevindt. Benut vaardigheden om dit te bevorderen. Blijf streven naar partnerschap.

4. Realiseer je dat in elk huishouden signalen van veiligheid aanwezig zijn
Elk huishouden heeft vaardigheden en sterke kanten. Die zorgen ervoor dat de kinderen/kwetsbare volwassene in elk geval voor een deel - en vaak het grootste deel - van de tijd veilig zijn. Ga actief op zoek en wees alert op elk mogelijk signaal van veiligheid.
5. Stel de veiligheid van het kind/kwetsbare volwassene continue centraal
Het centrale aandachtspunt van het werken aan huiselijk geweld is altijd het vergroten van de veiligheid. Houd dit aandachtspunt ook vast in het denken over de hulpverlenende instantie en de rol van de hulpverlener, en over de specifieke details en activiteiten van een zaak. Raak niet verdwaald in de verhalen maar stel telkens vragen om de veiligheid helder te krijgen en te houden samen met alle betrokkenen.
6. Ga na wat de cliënt wil
Ga na wat de cliënt zelf wil bereiken en veranderen. Accepteer de zorgen en verlangens van de cliënt. Stem de doelen van het huishouden en de organisatie waar mogelijk op elkaar af. Het helpt cliënten tot motivatie voor verandering.
7. Zoek altijd naar de details
Probeer altijd concrete gedetailleerde informatie te ontlokken, of het nu gaat om een verkenning om negatieve of positieve aspecten van de situatie. Oplossingen ontstaan uit details nooit uit generalisaties.
8. Focus op het creëren van kleine veranderingen
Denk na, praat over en werk toe naar kleine veranderingen. Raak niet gefrustreerd wanneer grote doelen niet onmiddellijk worden bereikt. Richt je op kleine haalbare doelen en geef erkenning voor het bereiken daarvan. Doelen worden slechts stapje voor stapje bereikt.
9. Verwar de details van de zaak niet met een oordeel
Bewaar je oordeel totdat er zoveel mogelijk informatie verzameld is. Verwar nooit conclusies met de details van de zaak. Bedenk dat anderen, met name de familie, de details anders zullen beoordelen.
10. Ontdek samen met het huishouden oplossingen en biedt keuzemogelijkheden
Voorkom dat je cliënten van je vervreemden door hen te vertellen hoe ze iets moeten doen en onnodig dwang te gebruiken. Als duidelijk is welke veiligheid bereikt moet worden, is het HOE deze veiligheid bereikt moet worden een proces dat we samen met de betrokkenen en hun netwerk gaan. Biedt waar nodig keuzes aan op zoveel mogelijk aspecten. Dit bevordert de samenwerking en de betrokkenheid.
11. Behandel het gesprek als een platform voor verandering
Zie het gesprek als een interventie en onderken daarom dat de interactie tussen de werker en de cliënten het belangrijkste middel tot verandering is. Wees alert op of we elkaar goed begrijpen en gebruik als je (creatieve) mogelijkheden om elkaar te begrijpen en samen te kunnen werken aan wat nodig is voor de veiligheid.

12. Behandel de praktische uitgangspunten als een streven, niet als aannames

Streef er voortdurend naar om deze uitgangspunten in de praktijk te brengen en wees zo bescheiden om te erkennen dat ook de meest ervaren hulpverleners zorgvuldig moeten nadenken en handelen om ze te kunnen uitvoeren. Erken en weet dat niemand in de hulpverlening alles goed doet.

HUISWERKOPDRACHT 3 DAG 1

Schrijf op welk uitgangspunt voor jou het meest belangrijk is.

Welk uitgangspunt zou je meer in het werk kunnen gebruiken? En hoe wil je dat gaan doen?

Formuleer een hele concrete kleine actie om dit ook daadwerkelijk meer te gaan doen.

Waar zou deze actie je bij helpen?

Tijdens de eerste trainingsdag gaan we deze actie concretiseren in een oefening.

HUISWERKOPDRACHT 4 VOOR DAG 3

Lees het onderstaande over het gezinspatroon en bekijk voor deze opdracht het werk wat je op dag 1 hebt gedaan, pak de PPT erbij en lees in reader 2 het stuk over analyseren volgens de 3 kolommen.

BOUWSTEEN GEZINSPATROON, Beter Samenspel

Het complete originele stuk over huishoudenspatronen met voorbeelden kun je hier met deze link lezen: Het onderstaande stuk is iets uitgebreid en aangepast voor de aansluiting bij de training.

De bouwsteen 'Gezinspatroon' helpt om inzicht te krijgen in de patronen van een huishouden. Deze bouwsteen hangt samen met de bouwsteen 'Tijdslijn, voorgeschiedenis en situatie huishouden' (hier vind je de link naar de tijdslijn) echter daar ligt de focus op het in kaart brengen van de voorgeschiedenis, ingezette hulpverlening, wie de mensen zijn en wat de zorgen zijn, deze kan behulpzaam zijn voor het uitbreiden en verrijken van het genogram.

Elk huishouden heeft bepaalde patronen. Deze ontstaan om wie ze zijn, maar ook door dingen die zij hebben meegemaakt. Vaak ligt er onder de zichtbare en besproken zorgen of hulpvraag een patroon dat in het verleden is ontstaan, toen misschien hielp maar nu de basis of oorzaak of instandhouder is van de huidige moeilijkheden. Ooit is er iets gebeurd waardoor er automatische reacties zijn ontstaan, het onderzoeken en zichtbaar te maken van patronen helpt om te onderzoeken hoe nieuw gedrag en heling nodig zijn om tot stabiele veiligheid te komen. Huishoudenspatronen zijn te zien in de interactie, de relaties en posities binnen het huishouden: welke patronen helpen en kunnen versterkt worden en welke patronen binnen het huishouden zijn zorgen ervoor dat de problemen blijven bestaan en zijn zinvol om te verleggen? We kijken naar hoe huishoudensleden op elkaar reageren en hoe het komt dat ze dat op die manier doen.

Een voorbeeld kan zijn dat er telkens nieuwe problemen in een huishouden zijn waardoor zij aangeven dat zij niet goed voor de kinderen kunnen zorgen, hen niet aan kunnen, geen tijd hebben. De ene keer dreigt er een uithuiszetting, dan is er een schuldeiser, dan is er een oma die heel veel zorg nodig heeft of

een ex die moeilijk doet. Vaak richten we ons dan op het blussen van de brandjes (de complicerende factoren), en omdat er telkens een nieuw brandje lijkt te zijn, komen we niet toe aan de onderliggende problemen die vaak een patroon vormen. Door het blussen van de brandjes zitten we zelf als hulpverleners ook in een reactief patroon. Om een blijvend effect te realiseren met een huishouden vraagt is een diepere probleemanalyse van bestaande patronen nodig. Wat is het probleem dat onder de brandjes ligt? Wat houdt dit probleem in stand? Waar heeft dat mee te maken? Wat hebben de betrokkenen meegemaakt waardoor deze patronen ontstaan zijn? Wat waren momenten dat het anders ging en hoe werkte dat?

In huishoudens waarbinnen de veiligheid van de kinderen in het geding is, zie je dat er problemen zijn op meerdere leefgebieden en dat deze problemen elkaar ook beïnvloeden.

Leefgebieden:

- o opgroei problemen
- o school
- o dagbesteding
- o mentale en fysieke gezondheid ouders
- o opvoedvaardigheden
- o opgroei problemen
- o relatie ouders
- o huisvesting
- o werk, inkomen, financiën
- o steun eigen netwerk
- o overlast in de wijk
- o justitiële contacten

Hierbij kunnen de GIZ-leefgebieden worden gebruikt als je de onderlinge samenhang hierbij ziet. Ook kan de verklarende analyse je helpen om alle gebieden uit te vragen. De link naar de verklarende analyse vind je HIER *. Je kunt samen met de betrokkenen zicht krijgen op hoe zij het probleem zien.

Bekijk vanuit de zorgen rond het kind het concrete gedrag van ouders of betrokkenen, check in welke leefgebieden er problemen zijn en stel vragen over wat ouders en kinderen hebben meegemaakt waardoor zich een reactiepatroon heeft ontwikkeld. Hoe ziet dat reactiepatroon eruit, wat gebeurt er precies? Hoe zijn ze in het verleden met dergelijke problemen om gegaan, wat zorgde ervoor dat ze overleefden en hoe is dat nu wel of niet effectief om een veilig huishoudensleven op te bouwen? Teken de patronen die zichtbaar worden uit en onderzoek samen wat behulpzaam is en wat helpend zou zijn om te veranderen.

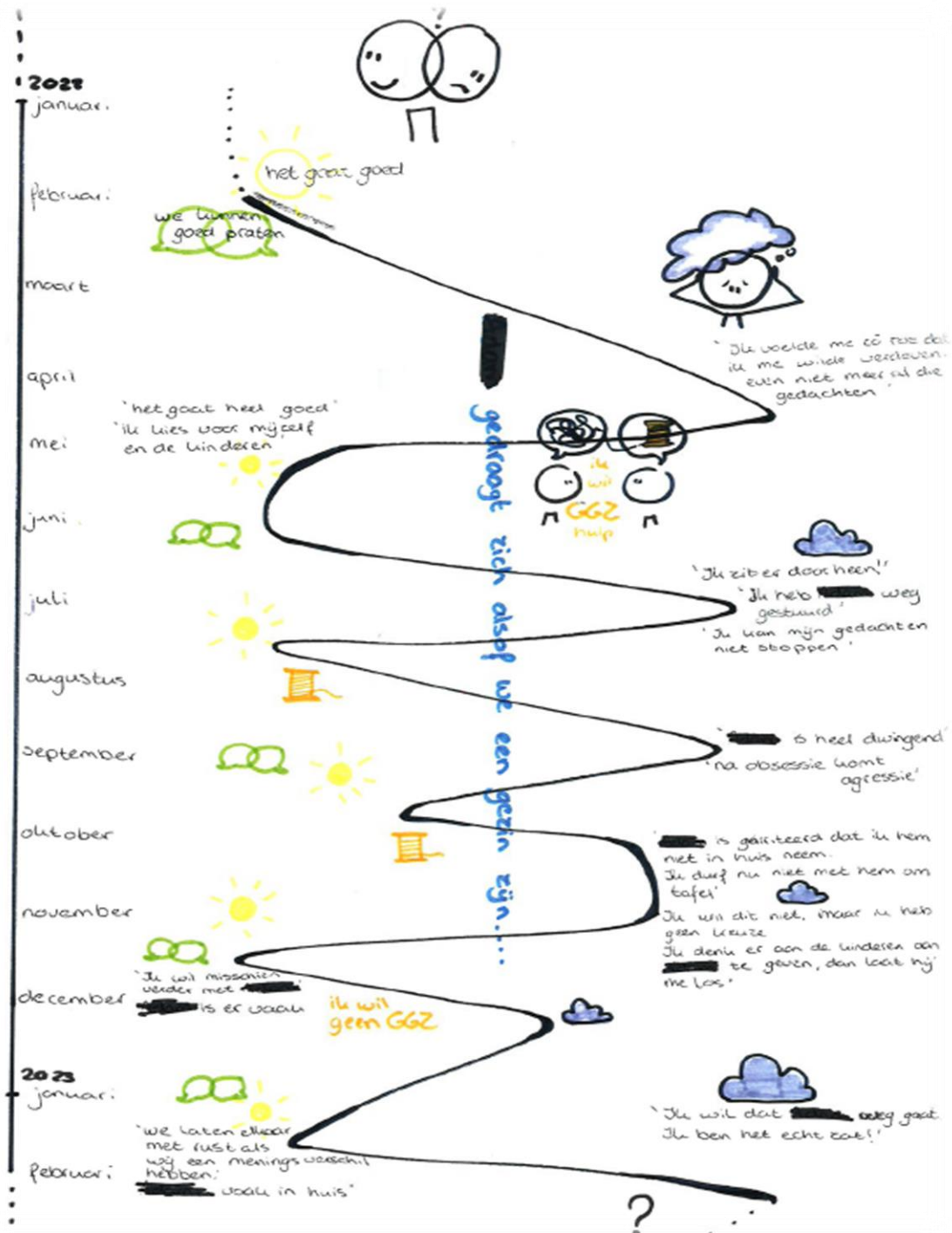
Het kan zinvol zijn om de tijdlijn en de patronen te combineren en deze uit te tekenen. Dus welke patronen er in welke tijd zijn ontstaan of zich voordoen.

Evelien Kik, Signs of Safety werker met als specialiteit de Woord en Beeld heeft ons op de Gathering een mooi voorbeeld laten zien van hoe zij in een tijdslijn de patronen bij een moeder, waar ze maar niet verder mee kwam, heeft uitgetekend en hoe dit voor deze moeder zo verhelderend was waardoor zij

* Link verklarende analyse: <https://www.accare.nl/child-study-center/kennisdomein/verklarende-analyse>

stappen kon maken richting verandering. Zij schreef de contacten die zij met deze moeder had gehad over hoe fijn de relatie met haar partner was aan de rechterkant van het papier en de contacten met moeder of meldingen van Veilig Thuis op de linkerkant. Vervolgens tekende zij een rode draad die zigzagde tussen de verschillende momenten. Door de data erbij te benoemen werd duidelijk dat dit patroon er al jaren was en kon moeder besluiten te stoppen met de relatie.

Dit is een voorbeeld van hoe ze dat heeft uitgetekend:

Huiswerkopdracht ter voorbereiding op dag 3:

Bekijk de casus waar je in je groepje aan gewerkt hebt, lees je de informatie uit de 4 minuten en de informatie uit de vragen naar zorgen en krachten door. Bekijk de gevaarsomschrijving.

Wat ben je al te weten gekomen over mogelijke onderliggende huishoudenspatronen? Maak een tekening van het gevonden patroon. Wat wil je nog weten? Bereid vragen voor die je aan de inbrenger wilt stellen om de huishoudenspatronen duidelijk te krijgen.

De inbrenger bereid vragen voor die hij nog aan het huishouden zou willen stellen om de mogelijke patronen helder te krijgen.

Op dag 3 ga je de voorbereide vragen aan de inbrenger stellen.

In bijlage 1 vind je een schema om een patroon in kaart te brengen.

HUISWERKOPDRACHT 5 VOOR DAG 4

Tijdens de trainingsdagen hebben we gewerkt aan het vinden en engageren van netwerk.

We hebben gekeken naar wat in het parallelle proces met collega's helpend is en wat het lastig maakt om echt met het informeel netwerk samen te werken en daar vasthoudend in te zijn.

Je hebt acties geformuleerd die je in de praktijk wilt zetten om hier verder mee te komen.

Opdracht: Hoe is dat gelukt? Wat heb je gedaan en wat worden je volgende stapjes?

Colofon

De “Routekaart naar Veiligheid” is onderdeel van de Regiovisie Aanpak Huiselijk Geweld Haaglanden en het Programmabureau Jeugdhulp Haaglanden.

De Routekaart naar Veiligheid is tot stand gekomen onder begeleiding van Lotte Strik training en consultancy, voorheen gelicentieert Signs of Safety trainer en consultant.

Publicatiedatum: april 2024

© Regiovisie Haaglanden

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van regiovisie Haaglanden.

Training en implementatietrajecten van de Routekaart naar Veiligheid kunnen alleen door trainers of consultants vorm gegeven worden, die opgeleid zijn om Signs of Safety-trainingen of -implementatietrajecten te geven en ingewerkt zijn t.a.v. de Routekaart naar Veiligheid.

Zie www.regiovisiehaaglanden.nl voor contactgegevens.

Bijlage 1 Schema gezinspatroon

Gevaarsomschrijving/Grootste zorg

Leefgebieden waarin problemen zijn:

Wat heeft het kind meegemaakt*

Wat heeft vader meegemaakt*

Wat heeft moeder meegemaakt*

Zorgen/Gedrag kind

Zorgen/Gedrag vader

Zorgen/gedrag moeder

Hoe reageren ze op elkaar

Welk patroon zit er in wat ze hebben meegemaakt en hoe ze daarin reageren op elkaar?

Hoe reageren de hulpverleners op het patroon (wat werkt/wat niet)

* Hierbij kunnen vragen helpen op basis van de GIZ:

Basiszorg: wat heb je meegemaakt als het gaat over: veiligheid, liefde, stimuleren en steunen, regels en grenzen en sfeer in huis?

Gezondheid: welk effect had dat op jouw gevoelens, hoe je leerde, je contacten, je zelfbeeld en je zelfstandigheid?

Omgeving: hoe hielp of hielp juist niet... school, familie, vrienden, geld, vrije tijd, werk inkomen, buurt en voorzieningen je?